

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 29.6.2007
COM(2007) 320 galīgā redakcija

2005/0183 (COD)

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM

atbilstīgi EK Līguma 251. panta 2. punkta otrajai daļai

par

**Padomes kopējo nostāju, pieņemot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu par
apkārtejā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai**

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM

atbilstīgi EK Līguma 251. panta 2. punkta otrajai daļai

par

Padomes kopējo nostāju, pieņemot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu par apkārtējā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. PROCEDŪRA

Priekšlikuma COM(2005) 447 galīgā redakcija tika iesniegta Eiropas Parlamentam un Padomei saskaņā ar EK Līguma 251. pantā paredzēto procedūru.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja sniedza atzinumu 2006. gada 17. maijā.

Reģionu komiteja sniedza atzinumu 2006. gada 26. aprīlī.

Eiropas Parlaments sniedza atzinumu pirmajā lasījumā 2006. gada 26. septembrī.

Pēc Eiropas Parlamenta atzinuma un atbilstīgi EK Līguma 250. panta 2. punkta prasībām Padomē 2006. gada 23. oktobrī ar kvalificētu vairākumu tika panākta politiska vienošanās par kopējo nostāju. Padome pieņēma kopējo nostāju 25.6.2007.

2. KOMISIJAS PRIEKŠLIKUMA MĒRĶIS

Gaisa piesārņojums ļoti negatīvi ietekmē veselību. Saskaņā ar jaunākajiem zinātniskajiem un veselības aizsardzības datiem, kas izklāstīti Komisijas paziņojumā „Tematiskā stratēģija par gaisa piesārņojumu” COM(2005) 446, apkārtējā gaisā esošo smalko cieto daļiņu PM_{2,5} iedarbības dēļ vien paredzamais ES iedzīvotāju vidējais statistiskais mūža ilgums ir samazinājies par vairāk nekā 8 mēnešiem. Savā priekšlikumā Komisija ievieš īpašus vides standartus attiecībā uz smalkajām cietajām daļiņām PM_{2,5} apkārtējā gaisā. Šo standartu īstenošana ievērojami sekmētu Tematiskajā stratēģijā par gaisa piesārņojumu izvirzītā mērķa sasniegšanu — laikposmā no 2000. līdz 2020. gadam par 47 % samazināt cieto daļiņu iedarbības dēļ zaudēto dzīves gadu skaitu.

Ievērojot Komisijas iniciatīvu par labāku regulējumu, ar Komisijas priekšlikumu direktīvai par apkārtējā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai vienā direktīvā tiek integrēti pamatdirektīvas un trīs papilddirektīvu noteikumi par apkārtējā gaisa kvalitāti un Padomes lēmums par informācijas apmaiņu, lai vienkāršotu un optimizētu esošos tiesību aktus, kā arī samazinātu to apjomu. Bez tam šajā

priekšlikumā tiek pārskatīti spēkā esošie noteikumi, lai tiktu ņemta vērā dalībvalstu gūtā pieredze. Tādēļ priekšlikums

- (1) paredz īpašas monitoringa prasības un jaunus vides mērķus attiecībā uz smalkajām cietajām daļiņām PM_{2,5};
- (2) paredz zināmu elastību direktīvas īstenošanā, proti, ievērojot īpašus nosacījumus, kas jāapstiprina Komisijai, ir iespējams pagarināt termiņu, līdz kuram jāsasniedz konkrēti robežlielumi, piemēram, attiecībā uz daļiņām PM₁₀ un slāpekļa dioksīdu;
- (3) ļauj dalībvalstīm koncentrēt pūliņus, proti, izvērtējot atbilstību robežlielumiem, netiek ņemtas vērā emisijas no dabiskiem avotiem.

3. KOMISIJAS PIEZĪMES

3.1. Vispārīgi komentāri

Eiropas Parlaments pirmajā lasījumā 2006. gada 26. septembrī sniedza atzinumu. Komisija daļēji vai principā piekrita pavisam divdesmit deviņiem (29) no piecdesmit deviņiem (59) grozījumiem, ko Eiropas Parlaments ierosināja pirmajā lasījumā. Sešpadsmit (16) no divdesmit deviņiem (29) pieņemtajiem grozījumiem ir vismaz daļēji atspoguļoti kopējā nostājā.

Komisija piekrita visiem grozījumiem, kas ļauj nodrošināt lielāku vienkāršību un skaidrību, pilnveidot sabiedrībai sniegto informāciju (2, 6, 11, 13, 19, 21, 26, 27, 31, 37, 39, 41, 42, 65) vai paplašināt pārskatīšanas jomu (48).

Dažiem grozījumiem Komisija piekrita daļēji vai principā. Attiecībā uz dažiem grozījumiem Komisija uzskata, ka tālāka pārstrādāšana nodrošinātu lielāku skaidrību. Citi grozījumi ir tādi, kas principā ir pieņemami, piemēram, ekspozīcijas samazināšanas mērķlieluma diferencēšana grozījumā Nr. 49. Tomēr ne visiem noteikumiem šajos grozījumos var piekrist, jo daži apdraudētu līdzsvaru starp elastīgas īstenošanas principu un sabiedrības veselības aizsardzību.

Konkrētāk, Komisija noraidīja grozījumus, kas pazeminātu sabiedrības veselības aizsardzības līmeni neatbilstīgi spēkā esošajos tiesību aktos paredzētajam līmenim vai (attiecībā uz ekspozīcijas samazināšanas mērķi saistībā ar smalkajām cietajām daļiņām PM_{2,5}) neatbilstīgi Tematiskās stratēģijas par gaisa piesārņojumu vērienīgajiem uzdevumiem. Komisija arī nepiekrita grozījumiem, kas, pēc tās domām, paredz norādītajā laikposmā neizpildāmas prasības vai ierobežo valsts, reģionālo un vietējo iestāžu rīcības brīvību, lai sekmīgi īstenotu direktīvu. Komisija uzskata, ka Parlamenta ierosinātie grozījumi kopumā nav tik tālejoši kā Komisijas sākotnējais priekšlikums.

Kopš 2005. gada septembra dalībvalstis priekšlikumu apspriedušas Padomē. Salīdzinot ar Komisijas sākotnējo priekšlikumu, kopējā nostājā veiktas ievērojamas izmaiņas. Teksta izklāsts ir vienkāršots, veicot grozījumus, piemēram, svītrots preventīvās robežvērtības jēdziens un ieviests vienots gaisa kvalitātes plāns. Aplūkoti arī daži Komisijas sākotnējā priekšlikuma galvenie elementi, proti, gaisa kvalitātes novērtējums, jaunie mērķi attiecībā uz smalkajām cietajām daļiņām PM_{2,5} un

īstenošanas elastība. Veiktās izmaiņas sīkāk izklāstītas turpmāk tekstā. Lai gan tās paredz lielāku elastību no direktīvas īstenošanas viedokļa, tās saglabā līdzsvaru starp pasākumu vērienu un vajadzīgo sabiedrības veselības aizsardzības līmeni, kā paredzēts sākotnējā Komisijas priekšlikumā. Politiska vienošanās panākta ar kvalificētu vairākumu, Nīderlandei un Polijai balsojot pret, bet Zviedrijai — atturoties.

3.2. Sīkāki komentāri

3.2.1. *Komisijas pieņemtie un kopējā nostājā pilnībā vai daļēji iekļautie Parlamenta grozījumi*

Kopējā nostājā ja ne burtiski, tad pēc būtības iekļauti šādi grozījumi, ko Komisija apstiprinājusi pilnībā vai principā: grozījumi Nr.1, 2, 13, 14, 19, 21, 26, 27, 29, 31, 40, 41, 42, 45, 48 un 65.

Lielākā daļa šo grozījumu atspoguļo to, ka preventīvās robežvērtības jēdziens ir aizstāts ar pazīstamāko robežlieluma jēdzienu. Tā kā abi jēdzieni rada tādas pašas tiesiskās sekas, šīs nav izmaiņas pēc būtības, bet gan vienkāršo tekstu un samazina dažādo izmantoto standartu skaitu.

Grozījums Nr.41 attiecas uz prasību, ka dalībvalstīm Komisijai jāziņo par sankcijām. Komisija piekrīt Parlamenta priekšlikumam par šīs prasības svītrosānu, jo šo pašu mērķi var sasniegt, ievērojot direktīvas 33. pantu un EK Līguma 10. pielikumā paredzēto vispārējo pienākumu.

3.2.2. *Komisijas pieņemtie Parlamenta grozījumi, kas nav iekļauti kopējā nostājā*

Grozījums Nr. 6 attiecas uz apsvērumu, kurā pārliecinoši rosināts fiksētos mērījumus papildināt ar modelēšanu un indikatīviem mērījumiem.

Grozījumā Nr. 11 izklāstīts pamatojums 22. pantā paredzētajiem noteikumiem. Kopējā nostājā šie noteikumi aplūkoti 15. apsvērumā.

Ar grozījumiem Nr. 37 un Nr. 39 ierosināts rūpniecības asociācijas iekļaut to attiecīgo organizāciju sarakstā, uz kurām attiecas 24. un 26. pantā minētie noteikumi par sabiedrības informēšanu. Komisija uzskata, ka rūpniecības asociāciju iekļaušana ir lietderīga un atbilst esošajai labajai praksei.

3.2.3. *Komisijas noraidītie Parlamenta grozījumi, kas iekļauti kopējā nostājā*

Nav.

3.2.4. *Padomes veiktās izmaiņas priekšlikumā — galvenie elementi*

Komisijas ierosinātos noteikumus par gaisa kvalitātes novērtēšanu, jaunus mērķus attiecībā uz smalkajām cietajām daļiņām PM_{2,5} un noteikumus par elastīgu īstenošanu izvērtējusi gan Padome, gan Parlaments, jo īpaši grozījumos Nr. 45, 49, 50, 60 un 81.

Gaisa kvalitātes novērtēšana. Padomē nopietnas bažas radīja monitoringa izmaksu jautājums. Tādēļ tika mainīti PM₁₀ novērtēšanas sliekšņi un obligātās prasības cieto

daļiņu monitoringam. Atzīstot, ka Padomes bažām ir zināms pamats, Komisija uzsvēra, cik svarīgi ir atbilstīgi novērtēšanas dati, lai, izvērtējot atbilstību, nodrošinātu vienlīdzīgus „spēles noteikumus”, izstrādātu politiku un vajadzības gadījumā īstenotu uz informāciju balstītus apkaršanas pasākumus. Kopējās nostājas noteikumi par PM_{10} un $PM_{2,5}$ novērtēšanu ir kompromiss, un Komisija uzskata, ka tās ir minimālās prasības, kuru ievērošana nodrošinātu iepriekš minēto mērķu sasniegšanu.

Kopējā nostājā ievērojami grozīts direktīvas III pielikums, kurā sīkāk noteiktas obligātās prasības novērtējuma veikšanai visu dalībvalstu teritorijā. III pielikumā stingri noteiktas tās īpašās vietas, kurās nepārbauda atbilstību cilvēku veselības aizsardzībai paredzētiem robežlielumiem. Tas sekmētu saskaņotāku pieeju atbilstības novērtēšanai. Komisija cieši uzraudzīs īstenošanu, lai nodrošinātu, lai šis īstenošanas noteikums nekādā ziņā nevējina sabiedrības veselības aizsardzību vai neapdraud visaptverošo principu, ka robežlielumi piemērojami it visur.

Tāpat optimizēti III pielikumā iekļautie kritēriji par piesārņotāju paraugu ņemšanas vietām un noteiktajiem robežlielumiem, lai tos varētu vienādi piemērot visiem piesārņotājiem. Komisija dotu priekšroku sākotnējam priekšlikumam, kura noteikumi ir tādi paši kā spēkā esošajos tiesību aktos, jo izmaiņu dēļ var nākties pārvietot esošās paraugu ņemšanas vietas, kas izraisītu pārrāvumu monitoringa datos. Komisija uzraudzīs notikumu gaitu, jo izmaiņas var apgrūtināt citu noteikumu (piemēram, noteikumu par sabiedrības informēšanu) izpildi un politikas izstrādei lietderīgas informācijas sniegšanu; vajadzības gadījumā Komisija no jauna pievērsīsies šim jautājumam ar regulatīvās komitejas starpniecību. Tomēr, tā kā robežlielumi piemērojami it visur, izņemot skaidri noteiktas zonas, monitoringa stacijas pārvietošana pati par sevi nemainīs sabiedrības veselības aizsardzības līmeni.

Kopējā nostāja pievēršas arī VI pielikumā aplūkotajam jautājumam par to, cik ilgā laikā esošās iekārtas monitoringa tīklā jāpielāgo noteikumiem jaunajos *CEN* standartos, ar kuriem nosaka standartmetodes, kas tika izklāstītas Komisijas priekšlikumā. Komisija piekrīt noteiktajiem termiņiem, jo tas vajadzības gadījumā ļaus izmaksu ziņā lietderīgi modernizēt tīklu. Tomēr Komisija atzīmē, ka attiecībā uz novērtēšanā izmantotajiem mērījumiem I pielikumā minētie datu kvalitātes mērķi un VI pielikuma noteikumi par metodes līdzvērtīguma piemērošanu ir spēkā pilnā mērā.

$PM_{2,5}$ standarts. Kopējā nostājā XIV pielikumā minētā $PM_{2,5}$ preventīvā robežvērtība $25\mu\text{g}/\text{m}^3$, kas sasniedzama līdz 2010. gadam, aizstāta ar divlīmeņu pieeju, nosakot tādu pašu nesaistošu mērķlielumu, kas sasniedzams līdz 2010. gadam, un juridiski saistošu robežlielumu, kas sasniedzams līdz 2015. gadam. Kompleksāks kļuvis ekspozīcijas samazināšanas mērķlielums — viena 20 % samazināšanas mērķlieluma vietā tiek piedāvāta diferencēta ekspozīcijas samazināšanas rādītāja skala ar vērtībām $7\text{--}13\mu\text{g}/\text{m}^3$ diapazonā. Kopējā nostājā ietvertie noteikumi arī paredz 3 dažādus variantus ekspozīcijas samazināšanas pamatrādītāja noteikšanai, lai būtu pietiekami daudz laika izveidot $PM_{2,5}$ monitoringa stacijas. Komisija atbalsta šos grozījumus, jo tie nemaina Komisijas priekšlikuma vērienu un ļaus to īstenot efektīvāk.

Komisija uzskata, ka, izvirzot divējādu vides mērķi attiecībā uz $PM_{2,5}$, pasākumi jāīsteno, galvenokārt balstoties uz ekspozīcijas samazināšanas mērķlielumu, savukārt ikgadējais robežlielums lielākoties izmantojams, lai pasargātu iedzīvotājus vismazāk

aizsargātajos apgabalos. Pamatojoties uz pašreizējo informāciju, Komisija uzskata, ka, cenšoties ievērot stingrāku PM_{2,5} gada robežlielumu — 20µg/m³ — līdz 2015. gadam, kā ierosināts Parlamenta grozījumā Nr. 50, pārmērīga uzmanība tiktu pievērsta „karstajiem punktiem” (ierobežotām zonām ar augstu koncentrāciju), atstājot novārtā pasākumus, kuru uzdevums ir mazināt vispārējo iedarbību uz iedzīvotājiem. Savukārt grozījumā Nr. 49 ierosināts samazināt ekspozīcijas samazināšanas mērķlielumu attiecībā uz visiem koncentrācijas līmeņiem; tas kopumā mazinātu jauno PM_{2,5} standartu vērienu un ierobežotu iespējas sasniegt to mērķi veselības jomā, kas paredzēts Tematiskajā stratēģijā par gaisa piesārņojumu.

Īstenošanas elastība. Lai gan Komisijas priekšlikuma 22. pantā minēts galīgais datums (2010. gada 1. janvāris), līdz kuram var pagarināt PM₁₀ robežlieluma sasniegšanas termiņu, kopējā nostāja paredz, ka galīgais termiņš ir 3 gadi pēc direktīvas stāšanās spēkā. Kopējā nostājā saglabāti nosacījumi, kas jāievēro, lai saņemtu pagarinājumu. Nav grozīti noteikumi par termiņa pagarinājumu attiecībā uz benzolu un slāpekļa dioksīdu. Tā kā PM_{2,5} mērķa sasniegšanas datums no 2010. gada (kā bija Komisijas priekšlikumā) atvērš līdz 2015. gadam, pagarinājums attiecībā uz cietajām daļiņām PM_{2,5} ir svītrots. Tāpat atcelta iespēja pieteikties termiņa pagarinājumam attiecībā uz sēra dioksīdu, oglekļa monoksīdu un svinu. Komisija būtu devusi priekšroku PM₁₀ mērķa sasniegšanas sākotnējam grafikam, tomēr tā uzskata, ka šāds pagarinājums kopumā neizjauc priekšlikuma līdzsvaru. Eiropas Parlamenta grozījums Nr. 81 paredz, ka mērķis sasniedzams aptuveni 6 gadu laikā pēc direktīvas stāšanās spēkā. Šāds pagarinājums gandrīz pilnīgi noteikti kavētu pasākumu īstenošanu, samazinot sabiedrības veselības aizsardzības līmeni it visur, kur pašlaik tiek pārsniegti PM₁₀ robežlielumi.

3.2.5. *Izmaiņas tekstā saistībā ar jaunajām komitoloģijas procedūrām*

Komisija nav atteikusies no nostājas attiecībā uz Parlamenta grozījumiem Nr. 61-63, ar ko tiek ieviesta atsauce uz jauno regulatīvo kontroles procedūru, kad kontroli veic saskaņā ar direktīvu izveidota komiteja, līdz tiek panākta starpiestāžu vienošanās par vienotu formulējumu, kas iekļaujams sekundārajos ES tiesību aktos. Kopējā nostājā iekļauts pārfrāzēts, tomēr būtībā tāds pats noteikums, izmantojot pēdējo formulējumu, par ko 2006. gada 26. novembrī tika panākta iestāžu vienošanās. Tā piemērošanas joma atšķiras no grozījumā Nr. 62 paredzētās, jo ar to netiek ieviesta regulatīva kontroles procedūra attiecībā uz īstenošanas pasākumiem, nosakot, kāda papildu informācija dalībvalstīm jāsniedz saskaņā ar 27. pantu. Komisija var atbalstīt šādas izmaiņas.

4. SECINĀJUMS

Visām ES institūcijām ir kopīgi mērķi sabiedrības veselības un vides aizsardzības jomā, konkrētāk, tās atzīst, ka ir jāievieš jauni smalko cieto daļiņu PM_{2,5} standarti, tostarp jānosaka jauns ekspozīcijas samazināšanas mērķlielums. Ir pausts vispārējs atbalsts Komisijas ierosinājumam par papildu elastību no īstenošanas viedokļa. Galvenie šķēršļi, ko nācās pārvarēt, lai panāktu vienošanos pirmajā lasījumā, bija atšķirīgie viedokļi par to, cik lielai jābūt šai elastībai, par to, vai jāgroza esošie standarti attiecībā uz daļiņām PM₁₀ un par to, cik stingram jābūt jaunajam smalko cieto daļiņu PM_{2,5} standartam un kādam jābūt tā juridiskajam raksturam.

Kopējā nostājā dalībvalstis piekrita Komisijas sākotnējai nostājai — negrozīt spēkā esošos standartus, tomēr paredzēt elastīgāku pieeju attiecībā uz daļiņām PM₁₀ noteikto robežlielumu ievērošanu — un nolēma nedaudz grozīt jaunus PM_{2,5} standartus.

Komisija var atbalstīt kopējo nostāju, jo tajā ir saglabāts Komisijas priekšlikumā ievērotais līdzsvars starp nopietnām rūpēm par sabiedrības veselību (kas nozīmē, ka ir pastāvīgi un noteikti jārīkojas, lai uzlabotu gaisa kvalitāti noteiktās jomās un jāievieš vērienīgi, juridiski saistoši PM_{2,5} standarti) un elastību, kas veicinātu direktīvas īstenošanu. Tāpat kopējā nostājā pausta stingra apņēmība piecu gadu laikā pārskatīt standartus saistībā ar cietajām daļiņām, lai ekspozīcijas samazināšanas mērķlielumu padarītu juridiski saistošu.

Kopējā nostājā ietverti papildu noteikumi, piemēram, prasība, ka Komisijai jā sagatavo vadlīnijas par to, kā nosakāmas emisijas, ko rada dabiski avoti un smilšu kaisīšana ziemā. Komisijas attieksme pret šiem papildinājumiem ir labvēlīga, jo tie sekmēs saskaņotāku pieeju direktīvas īstenošanai visā Eiropas Savienībā.

Komisija būtu vēlējusies, lai kopējā nostājā tiktu saglabāti daži konkrēti noteikumi, kas bija iekļauti priekšlikumā, jo īpaši noteikumi par obligātajām gaisa kvalitātes monitoringa prasībām. Tomēr tā atzīst, ka kopējā nostāja sniegs ievērojamus uzlabojumus salīdzinājumā ar pašreizējo kārtību, ko reglamentē pašlaik spēkā esošās direktīvas, un atbalsta to.